

01.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**01 Haziran 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

01 Haziran 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri İnsan Kaynakları Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri İnsan Kaynakları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Üyelerinin Müşterilerinin Risk Merkezi Nezdindeki Bilgilerinin Kendilerine ya da Onay Vermeleri Koşuluyla Belirledikleri Gerçek veya Tüzel Kişilere Verilmesine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Beşeri Tıbbi Ürünlerin Piyasa Kontrolü Yönetmeliği
- Ecza Ticarethaneleri ve Ecza Ticarethanelerinde Bulundurulanan Ürünler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Ulusal Seri Serbest Bırakma Yönetmeliği
- Piri Reis Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2023/20)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 5/4/2023 Tarihli ve E: 2022/71, K: 2023/65 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 5/4/2023 Tarihli ve E: 2019/39, K: 2023/67 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/3/2023 Tarihli ve 2020/4999 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/3/2023 Tarihli ve 2020/33373 Başvuru Numaralı Kararı

TOBB yönetiminin yüzde 40'ı değişti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) 79'uncu Genel Kurulu'nda tek listeyle giden seçimlerde, mevcut Başkan Rifat Hisarcıklioğlu 7'nci kez Birlik Başkanlığına seçildi. TOBB Yönetim Kurulu için yapılan ve henüz kesinleşmeyen seçimlerde ise yönetimin yüzde 40'ı değişti. Seyit Ardıç, Şekib Avdagiç ve Işinsu Kestelli gibi 8 yeni isim yönetime girdi.

Hüseyin GÖKÇE

TOBB camiasına 1992'de Ankara Ticaret Odası(ATO) Meclis Üyesi olarak adım atan Rifat Hisarcıklioğlu, 2000'de TOBB Başkan Yardımcılığı görevine geldi. Ardından 2001 yılı seçimlerinde Birlik Başkanlığına seçilen Hisarcıklioğlu o tarihten bu yana; 2002, 2005, 2009, 2013 ve 2018 yıllarında yapılan seçimlerde ipi göğüsledi. Hisarcıklioğlu 79'uncu genel kurulda ise geçerli oyların tamamını alarak 7'nci kez TOBB Başkanlığına seçildi.

TOBB'un 20 kişilik yönetim kurulu üyesinden 12 tanesi yerini korurken, 8 yeni üye TOBB yönetimine girdi.

İstanbul Ticaret Borsası Başkanı Ali Kopuz, Konya Ticaret Odası Başkanı Selçuk Öztürk, Samsun TSO Başkanı Salih Zeki Murzioğlu, İMEAK DTO Başkanı Tamer Kıran, Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz, Tekirdağ TSO Başkanı Cengiz Günay, Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç, Diyarbakır Ticaret Borsası Başkanı Engin Yeşil, Aydın Ticaret Odası Başkanı Hakan Ülken, Rize TSO Başkanı Şaban Aziz Karamehmetoğlu, Kayseri Sanayi Odası Başkanı Mustafa Cihat Lokmanoğlu TOBB Yönetim Kurulu üyeliklerini devam ettirdiler.

Yönetimde 8 yeni isim

Ankara Sanayi Odası Başkanı Seyit Ardıç, Bursa TSO Başkanı İbrahim Burkay, TOBB tarihinde yönetime giren ilk kadın İzmir Ticaret Borsası Başkanı Işinsu Kestelli,

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, EBSO Başkanı Ender Yorgancılar, Gaziantep Ticaret Odası Başkanı Mehmet Tuncay Yıldırım ile Erzurum TSO Başkanı Saim Özakalın TOBB yönetimine giren yeni isimler oldu.

Üyelikleri sona erenler

Kocaeli Sanayi Odası Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Malatya TSO Başkanı Oğuzhan Ata Sadıkoğlu, Eskişehir Ticaret Borsası Başkanı Ömer Zeydan, Bursa Ticaret Borsası Başkanı Özer Matlı, İTO Meclis Başkanı Öztürk Oran, İzmir Ticaret Odası Başkanı Mahmut Özgener, Uşak TSO Başkanı Selim Kandemir ile Şırnak TSO Başkanı Osman Geliş'in ise TOBB Yönetim Kurulu Üyelikleri sona erdi.

Hisarcıklıoğlu kimdir?

Kayseri doğumlu olan Rifat Hisarcıklıoğlu Ankara TED Koleji'nin ardından Gazi Üniversitesi İktisat ve İşletme Bölümünde okudu. İş hayatına aile şirketlerinde başlayan Hisarcıklıoğlu halen Eskişehir Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini yürütüyor. Şirket; yapı malzemeleri, inşaat, dış ticaret, arazi ıslahı, gıda ve otomotiv gibi alanlarda faaliyet gösteriyor.

TOGG dahil 27 kurumda daha görevi var

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu aralarında Türkiye'nin Otomobili Ortak Girişim Grubu(TOGG) ve Eurochambers'ın da olduğu 27 ayrı kurumda daha başkan, yardımcı, yönetim kurulu üyeliği gibi görevlerde bulunuyor.

- EUROCHAMBRES Başkan Yardımcısı (2009-...), -İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı (2009-...), -B20 Türkiye Yürütme Kurulu Başkanı (2015-...), -Dünya Odalar Federasyonu (WCF) Genel Konsey Üyesi (2011-...), -ICC G-20 Danışma Grubu Üyesi (2011 - ...), -Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Türkiye Milli Komitesi Başkanı (2001-...), -Balkan Odalar Birliği (ABC) Yönetim Kurulu Üyesi (2002-...), -Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ticaret ve Sanayi Odası (ECO-CCI) Yönetim Kurulu Üyesi (2011-...), -D-8 Ticaret ve Sanayi Odaları Dönem Başkanı (2017-2019), -Türk Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı (2019-....), Türk-Afrika Odası Eş Başkanı (2008-...), -Asya Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu (CACCI) Başkan Yardımcısı (2014-...), -İpek Yolu Uluslararası Ticaret Odası (SRCIC) Onursal Başkanı (2015-...), Türk-Arap Odası Eş Başkanı (2016-...), Kudüs Tahkim Merkezi Uluslararası Başkanı (2013-...), Ankara Forumu Başkanı (2005-...), İstanbul Forum Başkanı (2007-...), - PNB Türkiye Başkanı (2011 -...), -TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Onursal Başkanı (2007-...), TOBB Genç Girişimciler Kurulu Onursal Başkanı (2009-...), TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı (2003-...), Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Yönetim Kurulu Başkanı (2004-...), Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi (KİK) Eş Başkanı (2016-...), Türkiye Varlık Fonu Yönetim Kurulu Üyesi (2018 -), Türkiye Otomobil Girişim Grubu - TOGG Yönetim Kurulu Başkanı (2018 -), TÜBİTAK Bilim ve Teknik Yüksek Kurulu Üyesi (2003-...), UNICEF Türkiye Milli Komitesi Yüksek Danışma Kurulu Üyesi (2005-...), Tesisat, İnşaat ve Sanayi Malzemecileri Derneği'nin (TİM KODER) Kurucu Başkanı ve Danışma Kurulu Üyesi (1998-...)

Sivas'ta hayvan pazarları kapatıldı

Sivas'ta tüm hayvan pazarlarının şap hastalığı yayılma riskine karşı tedbiren kapatıldığı bildirildi.

Sivas Valiliği, kentteki hayvan pazarlarının Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyon Kararı ile ikinci bir duyuruya kadar kapatıldığını duyurdu.

Çevre illerde şap hastalığının yaygın görüldüğü aktarılan açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Hayvan pazarlarını olası hayvan hastalıklarına karşı korumak, yaklaşan Kurban Bayramı nedeniyle kurbanlık hayvanlarda hastalığın yayılmasını önlemek ve yetiştiricilerin mağdur olmaması amacıyla Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi çerçevesinde hayvan sağlığının korunması, halk sağlığını tehdit eden zoonoz hastalıklarına karşı mücadele ve hayvan hareketlerinin kontrol altına alınması maksadıyla başta Şarkışla hayvan pazarı olmak üzere il genelindeki tüm hayvan pazarları tedbir maksatlı ikinci bir emre kadar kapatıldı."

Açıklamada, vatandaşlardan hastalık çıkan bölgelerde karantina ve kordon kurallarına uymaları, herhangi bir hastalık şüphesi durumunda Tarım ve Orman müdürlükleri ile irtibata geçmelerinin önem arz ettiğini vurgulandı.

Kurban fiyatlarında yüzde 150'lik artış

Kurban bayramı yaklaşırken, gözler kurban fiyatlarına çevrildi. Büyükbaş hayvan sayısındaki azalma, yem fiyatları ve diğer maliyetler nedeniyle kurban fiyatları geçen yıla oranla yüzde 150 artmış bulunuyor. İstanbul'da canlı dananın kilosu 165 lira olurken, canlı düvenin kilosu ise 155 liraya yükseldi.

Kurban bayramına bir aydan daha az zaman kaldı. Büyükşehirlerde kurban satışı yaklaşık 10 gün önce başlarken, kurbanlık hayvanlar yaklaşık iki hafta sonra gelecek. Kurban fiyatları ise geçen yıla göre yaklaşık yüzde 150 oranında artmış bulunuyor.

Halk TV'den Yurdağül Uygun'un haberine göre fiyatlar değişkenlik gösterse de ortalama fiyata büyükbaş hayvanda 60-100 bin, küçükbaş hayvanlarda ise 4-7 bin lira arasında değişiyor. İstanbul'da kurbanlık canlı dananın kilosu 165 lirayken, canlı düvenin kilosu 155 lira civarında bulunuyor. Kurbanlık satışı yapanlar fiyatların geçen yıla göre yüzde 150 arttığını, buna neden olarak da hayvan olmayışı ve maliyetlerin yükselmesini gösterdi.

Geçen yıl İstanbul'da küçükbaş kurban fiyatı 2 bin 800 ile 4 bin 500 lira arasında değişirken, büyükbaş kurban fiyatı ise 34 bin lira ile 50 bin lira arasında değişiyordu. Geçen yıl canlı dananın kilosu 75 lirayken, canlı küçükbaşın kilosu yaklaşık 80 liraydı.

Van'da kurbanlık koyun 5-6 bin lira

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sabri Yılmaz, üreticinin çok zahmet çektiğini, aza kanaat ettiğini belirterek, "12 ay boyunca hayvan

besliyor, elindekini veriyor. Aza da kanaat ediyor. Ama tüketici pahalıya et yiyorsa bu üreticinin suçu değil. Üretici insanların pahalı et satmasına meyilli değil. Türkiye’de hiçbir zaman hayvan sıkıntısı, et sıkıntısı olmaz. Piyasada hayvan da var, satıcı da var. Şu anda Van’da 220 liraya dana karkas et satıyoruz. En yüksek fiyatımız bu. Kuzuyu ise 170 liraya satıyoruz” dedi.

Yılmaz, kurbanlık koyun fiyatının Van’da 5-6 bin lira, ithal canlı dananın ise kilosunun 105 lira olduğunu belirterek, “Ufak hayvanın kilosu pahalıya geliyor. Yani bir hayvanın kilosu ne kadar ağırsa fiyatı o kadar düşüyor” diye konuştu.

Yetiştiricilerden desteklerin artırılması talebi

TÜDKİYEB Genel Başkanı Nihat Çelik, geçen yıl çiğ süt üretiminin düşmesinde artan maliyetlerin etkili olduğunu belirterek, "Üretici ve yetiştiriciye refah seviyesini artıracak sürdürülebilir bir gelir sağlanmalı, hayvancılık destekleri artarak devam etmeli, sürekli artan yem fiyatlarına yönelik radikal tedbirler alınarak yem fiyatları makul seviyelere çekilmelidir." ifadesini kullandı.

Türkiye Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Genel Başkanı Nihat Çelik, Dünya Süt Günü dolayısıyla açıklamalarda bulundu.

Türkiye'de süt tüketiminin yetersiz olduğuna dikkat çeken Çelik, süt içme alışkanlığının sağlanması ve tüketimin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiğinin altını çizdi.

Süt tüketimi yanında süt üretiminin artırılması gerektiğini belirten Çelik, şunları kaydetti: "2022 yılında çiğ süt üretiminin bir önceki yıla göre yüzde 7,1 oranında azaldığı açıklandı. Bu azalışta girdi maliyetlerinin olumsuz yansımaları ile hayvan varlığındaki bir miktar azalışın mutlak etkileri olmuştur. Süt üretimindeki azalış kırmızı et üretimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Süt ve et üretiminin artırılması için sektörün lokomotifleri olan üreticilerin ve yetiştiricilerin el üstünde tutulması zorunludur. Çiğ süt/yem paritesinin en az 1,5 seviyesinde olması mutlaka sağlanmalıdır. Üretici 1 kilogram süt satıp 1,5 kilogram yem alamaz ise yeterli geliri elde etmesinden söz etmek mümkün değildir. Dolayısıyla üretici ve yetiştiriciye refah seviyesini artıracak sürdürülebilir bir gelir sağlanmalı, hayvancılık destekleri artarak devam etmeli, sürekli artan yem fiyatlarına yönelik radikal tedbirler alınarak yem fiyatları makul seviyelere çekilmelidir."

Birleşik Arap Emirlikleri'nde arıların genetiği değiştirildi

Küresel ısınma ve iklim değişikliği birçok canlıyı olduğu gibi arıları da tehdit ediyor. Birleşik Arap Emirlikleri'nde, artan sıcaklıklara dayanıklı olmaları için arıların genetiği değiştirildi.

Dünya çapında artan arı ölümlerine çözüm arayışına genetik bilimi de dahil oldu. Birleşik Arap Emirliklerinde genetik mühendisleri arıların DNA'sını değiştirdi. Amaç arıları küresel ısınmaya dayanıklı hale getirmek.

Sıcaklıkların 45-50 dereceye dayandığı zaman arıların hayatta kalamadığı belirtilirken, bunu çözmek için kraliçenin DNA'sına müdahale ediliyor. Bu sayede kraliçenin yumurtalarından gelişecek binlerce arı da ısıya dayanıklı hale getirilmiş oluyor.

Dubai'ye bağlı Hatta bölgesindeki bal arısı merkezinde 2 bin 500'den fazla kovan bulunuyor. Arıcılar, artan sıcaklıklardan etkilenen arıların nektar ve polen toplayamadığını belirterek küresel ısınmanın etkilerine dikkat çekiyor.

Sayılarında yüzde 35 düşüş var

Birleşmiş Milletler raporları, arı ve kelebek gibi polen taşıyıcılarının sayısında yüzde 35'lik bir düşüş olduğunu gösteriyor.

Yoğun tarım, küresel ısınma ve zararlı böceklerin artması, arıların hızla yok olmasına yol açıyor. Uzmanlar giderek artan arı ölümlerinin dünyadaki yaşamı tehdit ettiği uyarısında bulunuyor.

Zira Dünyadaki bitkisel besinlerin dörtte üçü, arı, kelebek, böcek gibi polen taşıyan canlılar sayesinde elde ediliyor.

Tüketim büyüttü, ihracat aşağı çekti

Türkiye ekonomisi, ilk çeyrekte yıllık bazda yüzde 4 büyüdü. Böylece büyüme, ekonomistlerin beklentilerinin üzerinde gerçekleşti. Büyüme, depremin de etkisiyle kamu ve sosyal yönü ağırlıklı hizmetler ile bankacılık kesiminden geldi. Sanayi ve tarım sektörleri sırasıyla yüzde 0,7 ve yüzde 3,8 oranında küçüldü.

Mehmet KAYA –ANKARA

Türkiye ekonomisi, ilk çeyrekte %4 büyüdü. Çeyreklik bazda 2022 son çeyrekte %0,9 büyüyen ekonomi, bu çeyrekte %0,3 genişledi. Tüketim harcamaları büyümeye 11.5 puan katkı verirken, bunun 10.8 puanı özel tüketimden, 0.7 puanı kamudan geldi. İşgücü ödemelerinin gayrisafi katma değer içindeki payı yüzde 38 ile 2016 seviyesinin üzerine çıktı.

Türkiye'nin yaşadığı en büyük felaketlerden biri olan 6 Şubat depremlerinin etkisini de içeren 2023 Ocak-Mart döneminde (ilk çeyrek) GSYH yüzde 4 oranında büyüdü. Büyüme, iç tüketimin yanı sıra, depremin de etkisiyle kamu ve sosyal yönü ağırlıklı hizmetler ile bankacılık kesiminden geldi. Sanayi ve tarım sektörleri sırasıyla yüzde 0,7 ve yüzde 3,8 oranında küçüldü. Ağırlıklara bakıldığında Türkiye'nin büyümesinin ilk çeyrekte iç talep kaynaklı olduğu görüldü.

Harcamalar yöntemiyle hesaplama, bu çeyrekteki büyümeye katkının ağırlıklı olarak iç tüketimden kaynaklandığını gösterdi. Buna göre ilk çeyrekte, bir önceki yıl aynı çeyreğe göre, hane halkı harcamaları yüzde 16,2, devletin harcamaları yüzde 5,3, gayri safi sabit sermaye oluşumu ise yüzde 4,9 arttı. İhracat ilk çeyrekte 0,3 oranında azaldı. İthalat ise yüzde 14,4 oranında yükseldi. Geçmiş yıllarda net ihracat büyümeye

katkı verirken, ilk çeyrek itibariyle bu katkı gerçekleşmeyecek. Büyümenin çok önemli bir kısmı hane halkı harcaması kaynaklı olurken, devletin harcamasıyla birlikte büyümenin çok önemli bir kısmı tüketimden gelmiş oldu.

İlk çeyrekte hizmetler yüzde 12,4, idari ve destek hizmet faaliyetleri yüzde 12, finans ve sigorta hizmetleri yüzde 11,2, bilgi iletişim faaliyetleri yüzde 8,1, diğer hizmetler yüzde 7,8, inşaat yüzde 5,1, kamu yönetimi-eğitim-sağlık yüzde 3,6, gayrimenkul yüzde 1,4 artış gösterdi.

Asgari ücretin etkisiyle işgücü payı arttı

Depremde yaşanan üretim kaybı ve yıl başında artırılan asgari ücrete bağlı olarak, yılın ilk çeyreğindeki ücret artışları, GSYH'den ücretlilerin aldığı payı yeniden yukarı taşıdı. 2016'da yüzde 36 düzeyinde olan GSYH'den ücretlerin payı her yıl düzenli azalarak 2022 sonunda yüzde 26,5'e kadar gerilemişti. İlk çeyrekte ise yüzde 38'e yükseldi. Geçen yıl aynı ayda bu oran yüzde 31,1 düzeyindeydi. Yılın ilk çeyreğinde başta asgari ücret olmak ve yıl başı zamları nedeniyle işgücünün payı artış gösteriyor.

Tüketim 11,5 puanlık katkı sundu

Tüketim harcamaları büyümeye toplam 11.5 puan katkı verdi. Bunun 10.8 puanı özel tüketimden, 0.7 puanı ise kamunun tüketim harcamalarından geldi. Geçtiğimiz yılın ilk çeyreğinde 2.9 puan, ikinci çeyreğinde 2.7 puan ve üçüncü çeyrekte 0.6 puan ile büyümeye pozitif katkı veren net ihracat, son çeyrekte 3.1 puanla yedi çeyrek sonra büyümeyi aşağıya çekmişti. 2023 yılı ilk çeyrekte de bu durumun devam etti ve net ihracatın büyümeyi 2.8 puan aşağıya çekti. İlk çeyrekte bir önceki yıl aynı çeyreğe göre, üretilmiş mali olmayan aktifler yüzde 4,9, inşaat 1,3 arttı. Makine teçhizat da yüzde 8 ile güçlü büyümesini sürdürdü. Makine teçhizat 2019 4. çeyreğinden bu yana genel büyümenin oldukça üzerinde büyüme gösteriyor.

Büyüme cari fiyatlarla yıllık bazda yüzde 84,4 oranında yükselerek 4 trilyon 631 milyar 792 milyon TL'ye ulaştı. İlk çeyrek GSYH'si dolar bazında 245 milyar 464 milyon dolar olarak belirlendi. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilerde, takvim etkisinden arındırılmış bir önceki yıl aynı döneme göre büyüme yüzde 3,8 olurken, bir önceki çeyreğe göre büyüme yüzde 0,3 oldu.

Sanayi ve tarımda daralma

Üretim yöntemiyle GSYH'de ilk çeyrekte sanayideki ve tarımdaki gerileme dikkat çekti. Zincirlenmiş hacim endeksinde sanayi ilk çeyrekte bir önceki yıl aynı döneme göre yüzde 0,6 oranında geriledi. Buna karşılık sanayinin büyük kısmını oluşturan imalat sanayiinde 1,6 oranında artış gözlemlendi. Sanayideki düşüşün iki diğer bileşen olan enerji ve madencilikten kaynaklandığı anlaşıldı.

Türkiye, OECD liginde ikinci

Türkiye, OECD'nin en yüksek oranda büyüyen ikinci ülkesi oldu. OECD ülkeleri arasında birinci çeyrekte ilk sırayı yüzde 6,4'lük büyümeyle İrlanda, ikinci sırayı yüzde 4 ile Türkiye aldı. Türkiye, bu oranla AB ülkeleri arasında ikinci, G20 ülkeleri arasında da üçüncü sıraya yerleşti.

İç talep destek vermeye devam edecek

Ekonomistler, Türkiye'nin deprem felaketi nedeniyle bir miktar ivme kaybetmesine rağmen tüketim harcamalarının desteğiyle uzun dönemli ortalamasına yakın bir ekonomik büyüme performansı ortaya koyduğunu aktardı. Öncü göstergeler yılın ikinci çeyreğinde ekonomik aktivitenin bir miktar ivme kazandığına işaret etse de, ana ihrac pazarlardaki resesyon endişelerinin net ihracat kanalıyla büyüme üzerinde bir miktar baskı oluşturabileceği değerlendiriliyor.

Bakan Nebati: Büyümenin kapsayıcılığı devam ediyor

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, 2023 ilk çeyrek büyümesinin, ilk çeyrek itibarıyla yıllıklandırılmış halde AB ve OECD içinde en yüksek ikinci büyüme hızı olduğunu belirtti. Nebati, olumsuz dış konjonktür ve depreme rağmen yatırım, üretim ve istihdamdan taviz verilmediğini, mali disiplinle elde edilen mali alanla depremin etkilerinin telafi edilme sürecinin işlediğini vurguladı. Makine teçhizat yatırımlarına dikkati çeken Nebati, büyümenin kapsayıcılığının da sürdüğünü belirterek şunları kaydetti: Bilinmelidir ki ilk çeyrekte sadece yüksek büyüme gerçekleşmemiş, aynı zamanda büyümenin kapsayıcılığı da korunmuştur. 2023 yılı ilk çeyreğinde istihdam, geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 1,6 milyon kişi artarken, işsizlik oranı yüzde 9,9'a düşerek tek haneye gerilemiştir. Öte yandan, dar ve sabit gelirli kesimlere yönelik atılmış olduğumuz adımlar sayesinde iş gücü ödemelerinin Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payı bir önceki yılın aynı dönemine göre 6,8 puan artarak yüzde 38'e yükselmiştir. Seçim belirsizliğinin ortadan kalktığı önümüzdeki dönemde, vatandaşlarımızın refah seviyesini daha ilerilere taşımaya kararlılıkla devam edeceğiz.

İŞ DÜNYASI: İSTİKRAR, GÜVEN VERİCİ

* DEİK Başkanı Nail Olpak: Büyümedeki istikrar, ülkemiz ve iş dünyamız adına güven verici. Şubat ayında hepimizin yüreğini yakan deprem felaketinin yıkıcı etkisine rağmen büyümeyi sürdürmemiz de, Türkiye'nin ekonomik kırılganlıklara karşı gücünü gösteriyor. İş dünyası olarak, seçim gündemi sonrasında da daha fazla yatırım ile ihracata daha fazla ağırlık veren üretim yapmaya, katma değer ve istihdam üretmeye odaklanıyoruz. Önümüzdeki süreçte hem tüketici hem de üretici için hayati önem taşıyan; enflasyonla mücadele, cari açık, dış ticaret açığı, bütçe dengesi, istihdam gibi ülke ekonomimiz açısından önem teşkil eden önemli başlıklarda hızlı adımlar atılmasını bekliyoruz.

* MÜSİAD Genel Başkan Mahmut Asmalı: Türkiye ekonomisinin, yaşadığı her türlü şoka yalnızca kendi öz varlıklarıyla cevap verebilecek güç ve dirence sahip olduğunu bir kez daha ispatlamıştır. Milli iradenin 28 Mayıs'ta siyasi istikrardan yana tavır almasıyla, son 20 yılın en önemli kazanımlarından biri olan ekonomik istikrar da yeniden teyit edilmiştir. Böylece küresel düzeyde ekonomik ve jeopolitik belirsizliklerin devam edeceğinin tahmin edildiği önümüzdeki döneme ilişkin Türkiye, 'güvenli liman' olma niteliğini sürdürecektir ve Türkiye Yüzyılı'nda da dünya ortalamasının üzerinde bir büyüme performansı yakalayacaktır.

* ASKON Genel Başkanı Orhan Aydın: Yüzde 4'lük büyüme oranını yürütülen doğru politikaların bir tezahürü. İş dünyası olarak Türkiye Yüzyılı'na moralli girdik. Önümüzdeki süreçte genel seçimlerin de bitmesiyle birlikte iç talepten ziyade ihracata dayalı bir büyüme olacaktır. Buna inşaat sektöründe yaşanan canlılıkta eklenecektir. İhracat noktasında çok ciddi artışlar beklememekle birlikte büyümede bu açıklanan rakamların çerçevesinde verilerin süreklilik arz edeceğini düşünüyoruz. Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesini devam ettirebilmesi açısından her daim yatırım ve üretim diyoruz. Bu iki unsurdan kesinlikle taviz verilmemesi gerekiyor.

* ASO Başkanı Seyit Ardıç: Küresel piyasalarda resesyon beklentilerinin arttığı, içeride ise deprem ve seçimin yarattığı risk ve belirsizliğe rağmen pozitif bir büyüme performansı ortaya koymamız oldukça önemli. Türkiye'nin rekabette üstün olduğu alanlarda üretime yönelmesi daha faydalı olacak. Sürdürülebilir bir enflasyon ve faiz düzeyinde Türkiye ekonomisine olan güvenin tesis edilmesi, potansiyel yakın büyümeye ulaşmada katkı sağlayacaktır.

* ATO Başkanı Baran Gürsel: Türkiye genç dinamik nüfusu ile sürdürülebilir büyüme trendini devam ettirecek politikalar üretmek durumundadır. Seçimler de göstermiştir ki, istikrar ve güven üzerine inşa edilen Türkiye ekonomisi temelleri sağlam bir şekilde büyümeye devam edecek. Bugünden sonra iş dünyası olarak hükümetimizle birlikte Türkiye yüzyılını, daha fazla yatırım, üretim, istihdam ve ihracatla sürdürerek, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde ekonomi yönetiminin enflasyonla mücadele, cari açık gibi önemli konularda kararlı adımlar atacağından ve üretim ve büyümenin kesintisiz biçimde devam etmesini sağlayacak politikaları uygulayacağından şüphemiz yoktur.

* İTO Başkanı Şekib Avdagiç: Deprem ve küresel yavaşlamaya rağmen yüzde 4 büyüme olumlu. Tüketimin yanı sıra kamu harcamaları da büyümeye destek vermiştir. GSYH'den işgücünün aldığı payın dikkat çekici biçimde artmış olması kapsayıcılık ve büyümenin kalitesinin iyileşmesi açısından olumlu bir gelişmedir. Diğer yandan, büyümeye ihracatın pozitif katkı vermesi için gerekli tedbirlerin alınması önem taşımaktadır.

* İSTİB Başkanı Ali Kopuz: Depremin etkilerinin hissedildiği ilk çeyrek için bu büyüme önemli. Yeni açıklanan ekonomik güven endeksinin 20 ayın zirvesinde çıkmasının da

01.06.2023

önümüzdeki dönem için umut verici. Öte yandan, tarım sektöründeki yüzde 3,8 küçülmenin endişe verici olduğu ortadadır. Bu rakam bize özellikle deprem bölgesinde tarımın aldığı darbenin doğuracağı sorunlara hızla müdahale etmemizin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

Türk-İş: Yoksulluk sınırı 33 bin 752 TL

TÜRK-İŞ Mayıs ayı verilerine göre, dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcamalarını kapsayan açlık sınırı 10 bin 362 TL'ye yükselirken; kira, fatura, eğitim, giyim, ulaşım gibi tüm giderlerini kapsayan yoksulluk sınırı ise 33 bin 752 TL'ye yükseldi. Mutfak enflasyonu aylık yüzde 2,23, son 12 aylık enflasyon ise yüzde 72,18 oranında arttı.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Mayıs 2023'e ilişkin açlık ve yoksulluk sınırı verilerini açıkladı.

Verilere göre dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarını kapsayan açlık sınırı 10 bin 362,01 TL'ye, gıda harcaması ile giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı olan yoksulluk sınırı 33 bin 752,49 TL'ye yükseldi.

Bekâr bir çalışanın 'yaşama maliyeti' de aylık 13 bin 439,41 TL'ye yükseldi.

Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış bir önceki aya göre yüzde 2,23 olurken on iki ay itibariyle değişim oranı yüzde 72,18 oldu.

Bir ayda balık yüzde 5, tavuk yüzde 6 zamlandı. Kuru fasulyede yüzde 13, kırmızı mercimekte yüzde 9 fiyat artışı görüldü. Kuzu eti ve yeşil mercimek fiyatları hafif seviyede arttı. Dana eti ortalama fiyatları yüzde 13, yumurta fiyatları yüzde 15, nohut yüzde 3 geriledi. Yağlı tohumların fiyatı bu ay sabit kaldı.

Ekmek ve tahıllar grubunda; bir ayda pirinç yüzde 7, un yüzde 13 zamlandı. Bulgur fiyatı yüzde 12 düştü. Makarna ve ekmek fiyatı aynı kaldı.

Bankaların net kârı ilk 4 ayda yüzde 47,4 arttı

BDDK verilerine göre nisanda sektörün toplam net kârı yüzde 10,5 artışla 38,6 milyar TL'ye çıktı.

Bankacılık sektörünün Nisan ayında toplam kârı Nisan'da yıllık yüzde 10,5 artış gösterdi. 4 aylık dönemde ise artış yüzde 47,4 olarak kaydedildi.

Bankacılık sektöründe düzenlemelerin bilançolar üzerindeki etkisi Nisan'da belirginleşti.

Nisan ayında sektörün toplam net kârı yüzde 10,5 artışla 38,6 milyar TL oldu. Bankacılık sektörünün toplam net kârı Ocak-Nisan döneminde ise yıllık yüzde 47,4 oranında artarak 144,7 milyar liraya yükseldi.

BDDK'nın açıkladığı verilere göre, takipteki alacakların toplam nakdi kredilere oranı nisanda yüzde 1,86 oldu. Geçen yılın aynı döneminde bu rakam yüzde 2,75 olarak kaydedilmişti.

Geçen yılın Nisan ayında yüzde 16 olan çekirdek sermaye yeterliliği rasyosu Nisan'da yüzde 14 oldu. Sermaye yeterliliği rasyosu ise Nisan'da yüzde 17 oldu.

Bankacılık kaynakları: KKM'de 'önden prim' sonlandı

Bazı bankaların dövizden TL'ye dönen KKM hesaplarına önden prim ödeme uygulamasına son verdiği öğrenildi.

Bazı bankalar dövizden TL'ye dönmek için açılan yeni kur korumalı mevduat (KKM) hesaplarına önden prim ödeme uygulamasına son verdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) bankalardan istediği döviz hesaplarının TL'ye dönüşüm hedeflerini yakalamaya çalışan bankalar, mevduat sahiplerini dövizden vazgeçirmek için KKM hesaplarına yüksek faiz vermeye başlamıştı.

Faiz üst sınırının kaldırılması ve politikalardan duyulan endişelerle birlikte faizlerde yaşanan artış KKM'ye ilgiyi de artırdı. KKM 7 haftada 32.6 milyar dolar artışla 121.4 milyar dolara ulaştı.

Tüm bunlara ek olarak bankalar belirli tutarın üzerinde açılan dövizden TL'ye dönüşüm KKM hesaplarına döviz talebinin rekor kırdığı seçim döneminde nakit prim ödemeye de başlamıştı.

Bankalar TCMB'nin belirlediği dönüşümü tutturamazlarsa ceza niteliğinde yükümlülüklerle karşı karşıya kaldıklarından tahvil almak yerine KKM hesaplarına prim ödemeyi göze alabiliyorlar.

Bazı bankalar prim ödemelerine son verdi

Reuters'ın görüştüğü dört kıdemli bankacı, bankaların bazılarının dünden itibaren, bazılarının ise bugün itibarıyla prim ödemelerine son verdiklerini ifade etti.

Bir bankacılık kaynağı, "Rasyoları tutturmak için yapılan bu uygulamalar bilançolar açısından çok sağlıksız etki yaratıyor. Seçim sonrası bu rasyoların uygulanıp uygulanmayacağı bile belli değilken bankaların önden prim ödemeli bu kadar yüksek faiz vermesi doğru değildi. Sona ermesi bilançolar açısından daha sağlıklı oldu." diye konuştu.

Bankacılar KKM hesapları için verilen faizlerin ise hafif gerilemesine karşılık yüksek düzeyde seyretmeye devam ettiğini belirtti.

BDDK verilerine göre, 31 Mart itibarıyla 88.8 milyar dolar olan KKM 19 Mayıs haftası itibarıyla 121.4 milyar dolara yükseldi.

KKM, 524.7 milyar dolar büyüklükteki döviz ve TL mevduatın artık önemli bir bölümünü oluşturuyor. Önümüzdeki dönemde her hafta 10 milyar dolara ulaşması beklenen KKM itfaları piyasalarda yakından takip ediliyor.

İş dünyasının gözü 'kredi musluklarında': Sıcak para gelmezse enflasyon üç haneye çıkacak

Seçimlerin sona ermesiyle iş dünyası da beklentilerini ortaya koydu. Seçim öncesi hiçbir firmanın krediye ulaşamadığına dikkati çeken iş insanları gelecek dönemde sıcak paranın önemine vurgu yaptı. Paranın bulunmaması durumunda enflasyonun yüzde 100'leri bulabileceği dile getirilirken paranın bulunduğu takdirde 15-20'ye düşülebileceği aktarıldı.

Seçim ve nakit sıkışıklığı nedeniyle önünü göremeyen iş insanları çareyi kredide bulmuş fakat 'kredi muslukları' da seçim öncesi kapatılmıştı. Seçim sonrası iş dünyası yeni ekonomi yönetimi ve ekonomi yol haritasını beklerken, ilk adım olarak kredi musluklarının açılmasını talep ediyor.

Sözcü'den Sayime Başçı'nın haberine göre, bu yıl 22'ncisi düzenlenen Perakende Günleri'nde düzenlenen toplantıda konuşan Zincir Mağazalar Derneği Başkanı Serhan Tınastepe, sektörün en ciddi sorunlarından birinin finansmana erişimde yaşandığını kaydetti. İki seçim arası dönemde finansal sistemin kredi bacağına kilitlendiğini belirten Tınastepe, “Bunlar iç talebin daralması riskini yaratacak unsurlar. Bir an önce bu kilitlenmenin doğru adımlarla doğru kararlarla kaldırılması, kredi daralmasının önüne geçilmesi birinci önceliğimizdir” dedi.

KUR VE FAİZ DENGESİ

2023'ü 'kâr değil ar yılı' olarak tanımlayan 2024'e de kayıpsız girebilmek için ekonomideki gelişmelerin önem taşıdığını kaydeden TURYİD Başkanı Kaya Demirer, "Seçim arefesinde hiçbir firma hiçbir bankadan krediye ulaşamadı. Muslukların açılması yeni yatırımlar açısından önemli" diye konuştu. Demirer, kur ve faiz dengesini çok önemsediklerini kaydederek, "Kurun bundan sonraki yönü ve faizin belli bir dönem paralel olarak ilerlemesinin doğru bir ekonomik program olacağını düşünüyoruz" dedi.

Alışveriş Merkezi Yatırımcıları Derneği Başkanı Nuri Şapkacı, "5 yılda yabancı yatırımcıların oranı yüzde 28'den yüzde 20'ye indi. Bu anlamda ekonomik stabilitenin sağlanması özellikle enflasyonun düşürülmesi önemli" ifadelerini kullandı.

ENFLASYON 3 HANEYİ GÖREBİLİR

Türkiye Alışveriş Merkezleri ve Perakendeciler Federasyonu Başkanı Hüseyin Altaş, enflasyona rağmen büyüme beklediklerini aktardı. Burada gelecek dönemde sıcak para bulmanın büyük önem taşıdığını anlatan Altaş, eğer bulunmaz ise enflasyonun yüzde 100'leri bulabileceğini dile getirdi. Altaş, paranın bulunması halinde ise enflasyonun yüzde 15-20'ye kadar düşebileceğini aktardı. Birleşmiş Markalar Derneği Başkanı Sinan Öncel ise sektörün pandemi sonrası büyüme trendine girdiğini ancak kredilerin en önemli sorun olduğunu kaydetti.

MALİYET ARTIYOR SATIŞLAR AZALIYOR

Gıda Perakendecileri Derneği Başkanı Alp Önder Özpamukçu, yüzde 2'lik net kâr marjı ile çalışan sektörün enflasyonla mücadelenin en önemli unsuru olduğunu söyledi. Sektörde maliyet artışlarının devam ettiğini ve miktarsal anlamda satışlarda kayıpların yaşandığını kaydeden Özpamukçu, şöyle devam etti:

"Bu yıl baktığımızda miktar büyümeleri konusunda sıkıntı olacağını görüyorum. Enflasyonist ortamlar büyüme görüntüsü yaratıyor. Gelecek dönemde ne olacak diye baktığımızda bir parça frene basılması da bekleniyor."

Uluslararası Finans Enstitüsü: Türkiye Arjantin olma yolunda

Uluslararası Finans Enstitüsü Başekonomisti Robin Brooks, Türkiye'de seçimlerin ardından değerini hızlı bir şekilde kaybeden Türk Lirası hakkında değerlendirmelerde bulundu. Brooks, Türkiye'nin Arjantin'in yolunda olduğunu ve bu durumun "üzücü" olduğunu kaydetti.

14 Mayıs'ta gerçekleşen seçimler öncesinde 19,57, 28 Mayıs'tan önce ise 19,97 seyirlerinde olan dolar/TL, bugün itibarıyla 20,71 liradan işlem görüyor. Kapalıçarşı'daki dolar kuru ise 21 liranın üzerinde işlem görürken, Türkiye'nin büyük bankalarının hepsinde dolar/TL, 22-23 seviyesinden satılıyor.

TÜRKİYE KALICI OLARAK SİLİNİYOR

Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) Başekonomisti Robin Brooks, Türk Lirası'nın (TL) seçimlerin ardından geçen üç günde ABD doları karşısında yüzde 3,7 oranında değer yükselttiğini bu durumun ise seçimden önceki üç günde yüzde 0,5 seviyesinde olduğunu anımsatarak, "Yabancı yatırımcılar, Türkiye'yi portföylerinden kalıcı olarak çıkarıyor. Türkiye'nin Arjantin gibi finansal otarşı yolunda olmasını görmek üzücü" dedi.

Brooks, konuyla ilgili bir başka paylaşımında "TL vadeli işlemlerde fiyatlanan bir yıl sonrası değer kaybı beklentileri 2001 yılında %80 seviyesinde zirve yapmıştı. Şu anda ise %62 seviyesindeyiz. Bu beklentileri sınırlamanın yalnızca iki yolu bulunuyor: (i) Merkez Bankası'nın faizleri peşi sıra artırması; ve/veya (ii) Türk Lirası'nın önemli

01.06.2023

ölçüde değer kaybetmesi. Türkiye'nin politika yapıcıları bu iki seçenek arasından seçim yapmalı" değerlendirmesini yaptı.

Brooks, TL'de değer kaybının Merkez Bankası'nın Eylül 2021'de başlattığı faiz indirim döngülerinden kaynaklandığını da sözlerine ekledi.

Millet İttifakı'nın küçük ortakları Meclis'te grup kurmak için görüşüyor

DEVA Partisi, Gelecek Partisi, Saadet Partisi ve Demokrat Parti'nin Meclis'te grup kurlmaları için formül aranıyor.

ANKARA 28. Dönem milletvekilleri 2 Haziran Cuma günü yapılacak yemin törenine hazırlanırken bir yandan da Meclis'te grubu bulunan siyasi partiler Meclis Grup Yönetimi ve Meclis Başkanlık Divanı'nda yer alacak isimleri belirleyecek. CHP, Meclis grubunu 3 Haziran Cumartesi günü toplayacak, AK Parti ise gelecek hafta kapalı grup toplantısında MYK'da belirlenen grup başkanı ve grup başkanvekilleri için oylama yapacak. Öte yandan CHP listelerinden Meclis'e giren DEVA Partisi, Gelecek Partisi, Saadet Partisi ve Demokrat Parti'nin bir araya gelerek grup kurlmaları konusundaki formül arayışları yemin törenin ardından hızlanacak.

AK Parti Merkez Yönetim Kurulu'nda (MYK) AK Parti Grup Başkanı olarak 27. Dönemde TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Sivas Milletvekili Abdullah Güler belirlendi.

27. Dönemde grup başkanvekili olan İstanbul Milletvekili Özlem Zengin ile Çankırı Milletvekili Muhammed Emin Akbaşoğlu grup başkanvekilliği görevini sürdürecektir. Diğer grup başkanvekilleri Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Gaziantep Milletvekili eski Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, Manisa Milletvekili Bahadır Yenişehirlioğlu oldu. AK Parti Meclis Grubu gelecek hafta toplanarak seçim sürecini tamamlayacak.

CHP'de seçim 3 Haziran'da yapılacak

CHP'nin, Meclis grup yönetimindeki isimleri tamamen yenilemesi bekleniyor.³ Haziran Cumartesi günü yapılacak kapalı grup toplantısında grup yönetimi ile TBMM Başkanlık Divanı'nda görev yapacak isimler belirlenecek. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun milletvekili olmaması nedeniyle grup başkanı seçimi yapılacak. Grup Başkanvekilliği görevini sürdüren Özgür Özel'in grup başkanı olmasına kesin gözüyle bakılıyor. TBMM Başkanvekilliği için Ankara Milletvekili Tekin Bingöl aday oldu. Grup Başkanvekilliği için Genel Başkan Yardımcıları Ali Öztunç, Bülent Tezcan'ın yanı sıra Ali Mahir Başarır, Zeynel Emre, Murat Emir, Murat Bakan ile Mahmut Tanal başvuruda bulundu.

Millet İttifakı'nda grup sayısı artabilir

Öte yandan Millet İttifakı'nda yer alan ve CHP listelerinden seçime giren DEVA Partisi, Gelecek Partisi, Saadet Partisi ve Demokrat Parti'den toplam 38 milletvekilinin grup kurmaları bekleniyor. DEVA Partisi'nin 15, Gelecek Partisi ve Saadet Partisi'nin 10'ar, Demokrat Parti'nin 3 milletvekili bulunuyor. Meclis'te bir siyasi partinin grup kurulabilmesi için 20 milletvekiline sahip olması gerekiyor. Grup kurmak için bu dört partinin hiçbiri 20 milletvekiline sahip olmadığı için bir araya gelerek bir partinin çatısı altında Meclis'te Grup kurması konusunda arayışlar var. Bu partilerin tek çatı altında toplanması gündemde ancak hangi partinin çatısı altına grup kurulacağı konusunda bir uzlaşma henüz sağlanmış değil. Meclis'te yapılacak yemin töreninin ardından söz konusu partiler arasındaki görüşmelerin hız kazanması beklenirken, sürecin temmuz ayına sarkabileceği dile getiriliyor.

Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu, geçtiğimiz günlerde CHP listelerinden Meclis'e giren DEVA, Saadet ve Demokrat Parti'ye ortak grup kurma çağrısı yaparak, "Meclis'te yeni tablo oluştu, birlikte bir grup kurmak zarurettir" açıklaması yapmıştı. Millet İttifakı'nın küçük partileri grup kurmaları halinde, hem Meclis Genel Kurulu'nda grup adına söz alabiliyorlar hem de Meclis komisyonlarına üye verebiliyorlar.

Selahattin Demirtaş: Aktif politikayı bu aşamada bırakıyorum

"Ben kendi adıma, halkımıza layık bir politika ortaya koyamadığımız için içtenlikle özür diliyorum. Pratikteki çabalarım ile bu eksiklikleri giderme sözü veriyorum." diyen Selahattin Demirtaş, "Mücadeleyi cezaevinden her yoldaşım gibi dirençle sürdürürken, aktif politikayı bu aşamada bırakıyorum." ifadelerini kullandı.

HDP'nin eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, aktif politikayı bıraktığını duyurdu.

Halen Edirne cezaevinde tutuklu bulunan Demirtaş, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında şunları kaydetti:

"Merhabalar. Yarın Artı Gerçek'te yayımlanacak röportajımdan iki paragrafı sizlerle paylaşıyorum:

"Ben kendi adıma, halkımıza layık bir politika ortaya koyamadığımız için içtenlikle özür diliyorum. Pratikteki çabalarım ile bu eksiklikleri giderme sözü veriyorum.

Ayrıca, bana yönelik yapıcı eleştirilere teşekkür ediyorum. Eleştirilerden yararlanmaya çalışacağım. Mücadeleyi cezaevinden her yoldaşım gibi dirençle sürdürürken, aktif politikayı bu aşamada bırakıyorum."

Hepinize yoldaşça selam, sevgilerimi gönderiyor, hepinizi hasretle kucaklıyorum. Özgür günlerde görüşebilmek dileğiyle."

İthal et, ye, iç, tüket, büyü; ithal et, ye, iç...

Alaattin AKTAŞ

01 Haziran 2023 Perşembe

Türkiye ekonomisi yılın ilk çeyreğinde geçen yıla göre yüzde 4 büyüdü. Bu oranın tek başına fazla bir önemi yok. Asıl yüzde 4'ün nasıl oluştuğuna odaklanmak gerekiyor.

Büyüme özetimiz başlıkta... Pek üreterek değil, tüketerek büyüyüyoruz.

Yılın ilk çeyreğinde yerleşik hanelerin tüketimi geçen yılın aynı çeyreğine göre tabii ki sabit fiyatlarla yüzde 16.2 artmış.

Devletin nihai tüketim harcamalarında da yüzde 5.3 artış var.

Mal ve hizmet ithalatında yüzde 14.4'lük bir artış olmuş.

İhracatın ise büyümeye bir katkısı yok, yüzde 0.3'lük bir daralma söz konusu.

Nereye kadar?

Türkiye bu yapıyı daha ne kadar sürdürebilir? Adını "Yeni Türkiye Modeli" koyarak yola çıktığımız süreçte herhalde böyle bir durum öngörmemiştik. Hem böyle bir model, böyle bir amaç olabilir mi ki?

Ama geldiğimiz durum hoşumuza gitse de, gitmese de bu.

Üretimin sekteye uğradığı, tüketime dayalı bir büyüme... Bunu uzun soluklu kılmanın mümkün olamayacağı da ortada.

Sanayi ve tarımda daralma

TÜİK verilerine göre yılın ilk çeyreğinde sanayi sektöründe yüzde 0.7'lik bir daralma görüldü. Daha önce açıklanan sanayi üretimine ilişkin veriler zaten böyle bir daralmaya işaret ediyordu. Dolayısıyla toplam sanayi sektöründeki daralmada şaşılacak bir durum yok.

Toplam sanayi kapsamında yer alan imalat sanayinde ise artış var. İmalat sanayi üretimi sabit fiyatlarla ilk çeyrekte geçen yıla göre yüzde 1.6 artış gösterdi.

İlk çeyrekte üretimin daraldığı bir başka sektör de tarım oldu. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründeki üretim geçen yıla göre yüzde 3.8 gibi kayda değer bir oranda geriledi.

Diğer sektörler

GSYH'de dörtte bire yakın ağırlığı bulunan sanayide ve çok daha küçük paya sahip tarımda üretim daralması görüldü ama diğer sektörlerdeki artışlar bu kayıpları telafi etti ve toplamda yüzde 4'lük büyümeye sağlandı.

Büyümeyi bu düzeye taşıyan en önemli sektör hizmetler oldu. GSYH'deki ağırlığı üçte bire yaklaşan hizmetler sektöründe ilk çeyrekte yüzde 12.4 gibi çok büyük bir büyümeye gerçekleşti.

Yıllık GSYH 970 milyar dolar...

Cari fiyatlarla GSYH geçen yılın ilk çeyreğinde 2.5 trilyon lira düzeyinde bulunuyordu. Yine geçen yılın ilk çeyreğindeki ortalama dolar kuru 13.88 olmuş, buna göre de GSYH döviz bazında 180.9 milyar dolar düzeyinde oluşmuştu.

GSYH, yüzde 4'ü büyümeden, yüzde 77'si enflasyondan kaynaklanmak üzere bu yılın ilk çeyreğinde geçen yıla göre yüzde 84 arttı. Bu yılın ilk çeyreğindeki GSYH cari fiyatlarla 4.6 trilyon lira düzeyine çıktı.

GSYH yüzde 84 artarken, kurdaki artış çok daha düşük kaldı. Geçen yıl ilk çeyrekte 13.88 olan dolar kuru, bu yılın aynı döneminde 18.87 olarak gerçekleşirken yalnızca yüzde 36 artış gösterdi.

Geçen yılın ilk çeyreği; GSYH 2.5 trilyon lira, ortalama kur 13.88 ve döviz bazlı GSYH 180.9 milyar dolar.

Bu yılın ilk çeyreği; GSYH 4.6 trilyon lira, ortalama kur 18.87 ve döviz bazlı GSYH 245.5 milyar dolar.

Kur artışı ikinci çeyreği etkileyecek

Döviz kuru nisan ayı ortasından itibaren yavaş yavaş artmaya başladı. Kurun mayıs ortasına, hatta 28 Mayıs'taki ikinci tur seçim tamamlanana kadar çok fazla artmaması için elden gelen yapıldı. Seçimin ikinci turu da geride kaldı ve artık sanki ok yaydan fırlıyor.

Dolayısıyla yaşanan bu artış yüzünden ikinci çeyrekteki kur çok daha yukarıda oluşacak. Merkez Bankası verilerine göre nisan ve mayıs ortalamasındaki dolar kuru 19.50 düzeyinde. Haziran ayındaki eğilimle birlikte bu ortalama daha da yukarı gidecek.

01.06.2023

Bu arada bir ayrıntıya değinmekte yarar var. TÜİK döviz bazlı GSYH verilerini hesaplarken Merkez Bankası'nca ilan edilen ortalama kuru değil, ithalat ağırlıklı kuru kullanıyor. Bu yüzden de GSYH hesaplarındaki kur ile Merkez Bankası kuru arasında bir miktar fark olabiliyor.

Tüketim etkisiyle ilk çeyrek büyümesi yüzde 4 oldu

Naki BAKIR

01 Haziran 2023 Perşembe

Türkiye ekonomisi yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4 oranında büyüdü. Milli gelir büyümesi yine büyük ölçüde iç tüketim harcamalarından kaynaklandı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2023 yılı 1'inci çeyrek gayri safi yurt içi hasıla (GS-YH) gelişmelerini açıkladı. Üretim yöntemine göre GSYH, cari fiyatlarla bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 84,4 artarak 4 trilyon 631 milyar 792 milyon TL oldu. GSYH'nin birinci çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD Doları bazında 245 milyar 464 milyon dolar olarak gerçekleşti. Zincirlenmiş hacim endeksine göre ilk çeyrek büyümesi ise yüzde 4 olarak gerçekleşti.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,3; takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi ise 2023 yılı birinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,8 arttı.

Tarım ve sanayi küçüldü

Üretim yöntemine göre GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2023 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak tarımda yüzde 3,8; sanayide yüzde 0,7 küçülme olduğu belirlendi. Sanayideki daralma ekonomi için olumsuz bir seyre işaret etti.

Buna karşılık, hizmetler yüzde 12,4, mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri yüzde 12,0, finans ve sigorta faaliyetleri yüzde 11,2, bilgi ve iletişim faaliyetleri yüzde 8,1, diğer hizmet faaliyetleri yüzde 7,8, inşaat yüzde 5,1, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri yüzde 3,6 ve gayrimenkul faaliyetleri yüzde 1,4 arttı.

Hanelerin tüketimindeki rekor artış

Harcamalar yöntemiyle GSYH'ye bakıldığında büyümenin daha çok vatandaşların tüketim harcamalarından kaynaklandığı dikkati çekti. Gayri safi yurt içi hasıla içinde yüzde 60,2 paya ulaşan yerleşik hane halklarının nihai tüketim harcamaları bu yıl ilk çeyrekte geçen yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak yüzde 16,2 arttı.

Hane halklarının nihai tüketim harcamalarındaki büyümede enflasyonist ortamda vatandaşların “enflasyondan korunma” gayretinin yanı sıra son dönemde “yaklaşan kriz” kaygısıyla artan başta gıda olmak üzere tüketim malı stoklama eğilimlerinin de etkisi olduğu düşünülüyor.

Depremlerin kamu harcamalarına ek yük getirdiği bu dönemde devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 5,3 artarken, yatırımları gösteren gayrisafi sabit sermaye oluşumunda ise yüzde 4,9 oranında bir artış yaşandı. İlk çeyrek büyümesinde dikkati çeken önemli bir gösterge de mal ve hizmet ithalatı yüzde 14,4 artarken, ihracat hacminin yüzde 0,3 daralması oldu.

İşgücünün payında EYT artışı

İlk çeyrekte işgücü ödemeleri, geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 126,1, net işletme artışı/karma gelir ise yüzde 48,7 arttı. İşgücü ödemelerinin geçen yılın birinci çeyreğinde yüzde 31,1 olan cari fiyatlarla Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payı, bu yıl aynı çeyrekte yüzde 38'e yükseldi. Net işletme artışı/karma gelirin payı ise yüzde 47,6'dan yüzde 38,2'ye geriledi.

Gayri Safi Yurt içi Hasıla (GSYH) sonuçları					
	Çeyrek	Cari fiyatlarla milyon TL	Cari fiyatlarla milyon dolar	Zincirlenmiş hacim endeksi	Büyüme Oranı %
2021	I	1.395.931	189.364	173,4	7,5
	II	1.592.926	190.006	187,1	22,2
	III	1.931.231	227.406	214,7	7,9
	IV	2.328.700	200.330	223,5	9,6
	Yıllık	7.248.789	807.106	199,7	11,4
2022	I	2.511.885	180.920	186,6	7,6
	II	3.428.260	219.943	201,8	7,8
	III	4.265.712	241.968	223,4	4
	IV	4.800.717	262.669	231,3	3,5
	Yıllık	15.006.574	905.501	210,3	5,6
2023	I	4.631.792	245.464	194,2	4,0

Ancak işgücü ödemelerinin payındaki artışta Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) düzenlemesi etkili oldu. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun EYT ile ilgili düzenlemelerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte, kıdem tazminatı ödemelerinin önemli ölçüde artış göstermesi, işgücü ödemelerinin katma değer içerisindeki payını artırdı. Başka deyişle milli gelirden emek kesiminin aldığı payda “arızı” bir artış

yaşanmış oldu. EYT düzenlemesinin etkisi dışarıda bırakıldığında ise işgücü ödemelerinin Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payının yaklaşık yüzde 33,5 olacağı tahmin edildi.

Kişi başı gelir 11.375 dolar

Türkiye'nin GSYH'nin birinci çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD Doları bazında 245 milyar 464 milyon dolar olurken, son dört çeyreğin toplamında (yıllıklandırılmış) milli gelir 970 milyar 44 milyon dolar olarak gerçekleşti. 2022 sonu itibarıyla 85 milyon 279 bin 553 kişi olan nüfus sayısı baz alınır, kişi başına düşen (ortalama) milli gelir 11 bin 375 dolar düzeyinde oluştu. 2022 yılının tümünde Milli gelirin ABD Doları cinsinden tutarı da 905 milyon 501 bin dolar, kişi başına milli gelir de 10 bin 655 dolar olarak gerçekleşmişti.

“Yıllık bazda en yüksek büyüyen ikinci ülkeyiz”

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, sosyal medya hesabından, TÜİK tarafından duyurulan birinci çeyrek büyüme rakamlarını değerlendirdi.

Türkiye ekonomisinin, 2023 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre reel yüzde 4 büyüme kaydettiğini aktaran Nebati, “Böylece ülkemiz, verisi açıklanan AB ve OECD ülkeleri arasında yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda en yüksek büyüyen ikinci ülke olmayı başarmıştır” ifadesini kullandı.

“Üretimden taviz vermedik”

Sıkı küresel finansal koşulların devam ettiği ve küresel ticaretin zayıf seyrettiği bir

dönemden geçildiğine işaret eden Nebati, “Zorlu dış konjonktürün yanı sıra asrın depremin felaketini de yaşadığımız bu dönemde yatırım, üretim ve istihdamdan asla taviz vermedik. Mali disiplinle elde ettiğimiz mali alan sayesinde, depremin ekonomimiz üzerinde açtığı yaraları günbegün telafi ediyoruz. Ayrıca, potansiyel üretimin artması ve sürdürülebilir büyümenin devamı için önem arz eden makine ve teçhizat yatırımları, geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 8 büyümüş ve kesintisiz artışını 14'üncü çeyreğe taşımıştır. Bilinmelidir ki ilk çeyrekte sadece yüksek büyüme gerçekleşmemiş, aynı zamanda büyümenin kapsayıcılığı da korunmuştur” dedi.

Zirve İrlanda'nın	
Ülkeler	Büyüme oranları (%)
İrlanda	6,4
Türkiye	4,0
İsrail	4,0
Kosta Rika	4,0
İspanya	3,8
Meksika	3,7
Kolombiya.....	3,0
Portekiz.....	2,5
Norveç	2,4

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu ‘10 yıl daha buradayım’ diyor

Seçimlerden sonra “Kılıçdaroğlu çekilecek mi?” sorusu gündeme gelmişti.

Hatta işi gücü CHP’yi yönetmek olan bazı gazeteciler Kılıçdaroğlu’na istifa etmesi yönünde çağrılar yapmıştı.

Muhalef kesimin ilginç bir huyu var. Türkiye’yi cumhurbaşkanı olarak önerdikleri isimleri, hesapları değişince bir anda tu kaka ilan ediyorlar. Kemal Kılıçdaroğlu 28 Mayıs günü umuttu, 29 Mayıs günü ise istifasını istediler.

LİNÇ KAMPANYASI

Kılıçdaroğlu yine şanslı. Linç kampanyası başlatmadılar. Meral Akşener’e, Muharrem İnce’ye, Sinan Oğan’a karşı yürüttükleri linç kampanyasını hatırlayınca Kılıçdaroğlu haline şükretsin. Ama bu işin garantisi yok. Eğer Ekrem İmamoğlu’nun önünü kapatırsa Kılıçdaroğlu da linçten nasibini alır.

TEK ADAM KİMMİŞ

Ha bu arada seçimleri kaybettiği halde Kılıçdaroğlu’nun istifa etmemesi normal mi? Tek adam dedikleri, diktatör olarak ilan ettikleri Erdoğan ilk turda yüzde 0.5 oranında oy alamadığı için milletin kararı baş üstüne diyerek ikinci tura hazırlandı. Erdoğan her girdiği seçimlerde açık fark arayla kazandığı, yüzde 50’nin altına düşmediği halde tek adam, şimdiye kadar girdiği hiçbir seçimi kazanamadığı halde istifa etmeyen Kılıçdaroğlu, “Demokrat dede”. Kılıçdaroğlu değil miydi kaybeden çekilsin, kazanan gelsin diyen? Kılıçdaroğlu değil miydi ciddi bir katkı olmazsa koltuğa yapışmam bırakırım, diyen.

Gerçi bunlar 27 Mayıs darbesine de devrim demişlerdi. Bunlarda darbe yapan, devrimci koltuğuna yapışan “demokrat dede”, demokrasinin ürünü olan Menderes ve Erdoğan ise diktatör!

KILIÇDAROĞLU'NUN YENİ DÖNEM STRATEJİSİ

Seçimlerden sonra Kılıçdaroğlu'nun istifa etmesi yönünde baskılar yapılıyor. Sadece muhalif gazeteciler değil, perde arkasında Ekrem İmamoğlu bu yönde çalışmalar yapıyor. Zaten 29 Mayıs sabahı, "Kimse endişe etmesin, her şey yeniden başlıyor. Unutmayın, değişmeyen tek şey değişimdir" diye tweet atarak Kılıçdaroğlu'na karşı bayrak açtı.

Peki, Kılıçdaroğlu çekilmeyi düşünüyor mu?

Hayır. Tam aksine CHP Genel Başkanlığı'nda kalma konusunda her zamankinden daha kararlı.

Seçimlerden sonra kendisini ziyaret eden bir gruba, "10 yıl daha buradayım. İstifa etmeyeceğim" diyor.

Gördünüz mü "demokrat dede"yi. Dede çekilsin diye daha çok beklersiniz. 10 yıl daha buradayım diyor. Dede sizin hepinizi siyasetten emekli edecek.

KONGRE NE ZAMAN

CHP'de temmuz ayında olağanüstü kurultaya gidilmesi ya da olağan kurultayın yerel seçimlerden sonraya bırakılması gibi iki eğilim öne çıkıyordu. Temmuz ayında olağanüstü kurultay olursa Ekrem İmamoğlu'nun adaylığının önü açılacaktı. Seçim yenilgisi taze olduğu için İmamoğlu daha avantajlı konumda olacaktı. Kılıçdaroğlu Türkiye'de iktidar olmayı başaramıyor ama CHP'de iktidarını korumanın yollarını çok iyi biliyor. O nedenle Kılıçdaroğlu'nu hafife alan yanılır diyorum. Kılıçdaroğlu, kurultay konusunda kararını verdi. CHP olağanüstü kurultaya gitmeyecek. Çünkü Kılıçdaroğlu, "Kurultayı yerel seçimlerden sonraya bırakacağım. Belediye başkan adaylarını ben belirleyeceğim" diyor.

BELEDİYE BAŞKAN ADAYLARINI BELİRLEYECEK

Bu iki açıdan önemli.

1- Ekrem İmamoğlu, İstanbul büyükşehir belediye başkan adayı olarsa bu kararı Kılıçdaroğlu verecek. Yani İmamoğlu'nun kaderi Kılıçdaroğlu'nun iki dudağının arasında.

2- Belediye başkanlarının yeni dönemde aday olup olmayacaklarına Kılıçdaroğlu karar vereceği için onun yanında yer alacaklar.

Böylece Kılıçdaroğlu bir taşla iki kuş vuracak.

MİLLET İTTİFAKI SÜRECEK Mİ

Kılıçdaroğlu, önümüzdeki dönem de Millet İttifakı'nı sürdürmek istiyor. Yerel seçimlere Millet İttifakı'yla birlikte gitmeyi hedefliyor. Çünkü son yerel seçimlerde İstanbul ve Ankara'yı ittifak sayesinde ve HDP'nin batıda aday çıkarmaması nedeniyle kazanmıştı.

Ancak Millet İttifakı'nın devam edip etmeyeceği büyük ölçüde Meral Akşener'in kararına bağlanmış durumda.

CHP'DEN AYRILACAKLAR

Kılıçdaroğlu, önümüzdeki hafta CHP listelerinden Meclis'e giren DEVA, Gelecek, Saadet ve Demokrat Parti liderlerini arayıp milletvekillerini çekebileceklerini söyleyecek.

Amaç muhalefete yeni bir grup daha kurmak, böylece komisyonlarda muhalefetin etkin olmasını amaçlıyorlar. CHP'nin sırtından 39 milletvekilini Meclis'e sokmuşlardı. Yeni bir parti kurdurup yeni bir grup oluşturmak gibi planları da var.

AKŞENER TAMAM MI DİYECEK DEVAM MI

Kılıçdaroğlu, İYİ Parti'deki tartışmaları ise yakından takip ediyor. İYİ Parti'nin 24-25 Haziran tarihinde kongresi var. Kılıçdaroğlu kongreden sonra Meral Akşener'le görüşmeyi planlıyor. Akşener'e, Millet İttifakı'nı sürdürelim, yerel seçimlere birlikte girelim teklifini götürecektir. Ama öncelikle Akşener'in eğilimini görmek istiyor. İYİ Parti'nin ittifaktan ayrılma ihtimalini yadsımıyor. CHP'de Ekrem İmamoğlu ile Akşener'in birlikte hareket ettikleri düşüncesi hâkim. "Akşener, Ekrem İmamoğlu'nu cumhurbaşkanı adayı yapamadı ama CHP'ye genel başkan olmasını istiyor" deniliyor.

KILIÇDAROĞLU'NUN HESABI

Kılıçdaroğlu'nun istifa etmeyeceği artık kesinleşti. Peki yeni döneme ilişkin stratejisi ne?

Kılıçdaroğlu, yerel seçimlerde İstanbul ve Ankara'yı yeniden kazanmak istiyor. Böylece cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşadığı yenilgiyi yerel seçim başarısıyla resetlemeyi planlıyor. Ondan sonrası için bir planı var mı? Var. Yerel seçimlerden başarılı çıkarsa hemen erken seçim için bastırarak.

ERKEN SEÇİM ÇAĞRISI YAPACAK

Böylece iktidarı yerel seçime zorlayacağını düşünüyor. Türkiye'yi erken seçime götüremez ama kendi tabanını konsolide eder. Erken seçim olacak diye kimse sesini çıkarmaz. Zaten Meral Akşener ile birlikte her 6 ayda bir erken seçim çağrısı yapmamışlar mıydı? Aynı stratejiyi sürdürecektir.

BAKANLARIN İSMİ NETLEŞİYOR

SEÇİM sonrası AK Parti'de gündem yeni kabine ve Meclis başkanlığı seçimi, muhalefette ise fokurdama yaşanıyor. Meclis Başkanı büyük ölçüde netleşti. Numan Kurtulmuş Meclis Başkanı oluyor. Numan Kurtulmuş birikimi, tecrübesi ve verdiği demokrasi mücadelesi ile bu göreve layık bir isim.

AZ SAYIDA BAKAN DÖNECEK

AK Parti MYK'da, Meclis'teki kritik denge nedeniyle milletvekillerinden bakan yapılmaması eğilimi ön plana çıkmış. Erdoğan bu görüşü savunan parti büyüklerini dinlemiş. Ama sonunda 3 ya da 4 bakanın tekrar eski görevlerine dönmesi düşünülüyor. İki bakanın ismi neredeyse netleşti. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum üzerinde ittifak sağlanmış durumda. İki bakan bekleme odasında. Daha çok yeni isimler bakan olacak gibi. Bakan yardımcılarının birkaçını bakan olarak görebileceğiz.

EKONOMİ ŞİMŞEK'TE

Ekonomi yönetimini Mehmet Şimşek'in üstlenmesi neredeyse kesinleşti. Şimşek için ekonomiden sorumlu cumhurbaşkanı yardımcılığı konuşuluyor. Lütfü Elvan'ın Ticaret Bakanı, Cevdet Yılmaz'ın ise Hazine ve Maliye Bakanı olacağı söyleniyor. Şimşek'le birlikte ekonomi bürokrasisi de değişecek.

Kabine hazırlıkları sürüyor ama isim konusunda daha fazla ayrıntıya girmek istemiyorum. Çünkü son ana kadar değişiklikler olabilir.

Esfender KORKMAZ

Büyüme analizi

2023 ilk çeyrek (Ocak-Şubat-Mart) döneminde Gayri Safi Yurt İçi Hasıla geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4 oranında büyüdü. Bir önceki 2022 yılında aynı çeyrekte büyüme oranı yüzde 7,6 olmuştu.

Yine GSYH bir önceki çeyrek olan, 2022 dördüncü çeyreğine göre de yüzde 0,3 oranında büyüdü.

Türkiye için 2023 yılı büyüme oranını IMF yüzde 2,7 ve Dünya Bankası yüzde 3,2 olarak tahmin ediyor.

İlk çeyrekte; sektörler içinde, tarım sektöründe büyüme eksi yüzde 3,5 ve sanayi sektöründe eksi 0,7 oldu. Diğer sektörlerde, geçen sene aynı çeyrekte yüzde 7,5 oranında daralan inşaat sektörü yüzde 5,1 ve hizmetler yüzde 12,4 oranında büyüdü. Hizmetler sektörü içinde finans sektörü de yüzde 11,2 oranında büyüdü.

2023 1. ÇEYREK SEKTÖRLERDE BÜYÜME	
1.TARIM	-3,5
2.SANAYİ	-0,7
(İMALAT	1.6)
3.İNŞAAT	5.1
4.HİZMETLER	12.4
(FİNANS	11.2)

Sürdürülebilir bir büyüme ve istihdam için sanayi sektörünün büyümesi gerekir. Özellikle yüksek teknoloji yatırımları için yerli ve yabancı sermayeyi teşvik etmek gerekir.

Aslında bizim gibi gelişmekte olan ülkeler için, eğer teknoloji üretimi, inovasyon, sanayileşme gerçekleşmiyorsa, tek başına büyüme kalkınmayı ve zenginleşmeyi sağlamaz.

Bir örnek vereyim... Bir binayı yıkarsanız servet kaybı olur. Ama aynı zamanda bu binanın yıkılmasında makine ve işçi çalışır. Bunlara yapılan ödemeler katma değer ve büyümeye yansır.

Harcama yöntemi ile GSYH'da büyümeyi yine toplam talep etkiledi. Hane halkı tüketimi yüzde 16,2 büyüdü.

HARCAMA YÖNTEMİYLE 2023 1.ÇEYREK GSYH'DA BÜYÜME		
	PAY	BÜYÜME
TOPLAM	100	4
HANE HALKI TÜKETİMİ	60,2	16,2
KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLAR	0,4	16,5
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	14,3	5,4
STOKTAKİ DEĞİŞİKLİKLER	1,6	
GAYRİ SAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMU	32,3	4
İHRACAT	32,8	-0,3
İTHALAT	41,6	14,4

Seçim öncesi zamlar ve kamuya personel alımının artması, kredilerin önce artması, toplam talep artışına neden oldu.

Aslında gelir yöntemi ile GSYH bileşenlerinin Gayri Safi Katma Değer içindeki payları da arttı. 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 35,1, 2022 yılı ilk çeyreğinde yüzde 31,1 iken 2023 ilk çeyreğinde yüzde 38'e yükseldi.

İhracatta gerileme, ithalatta artış, büyümeyi negatif etkiledi. Aslında dış ticaret açığı ve cari açığın negatif etkisi, eksi büyümeden daha fazla maliyet getiriyor.

Gerçekte ise çok kısa bir dönemde cari açığı çözmek çok kolaydır. Söz gelimi bu sene ilk 4 ayda dış ticaret açığımız 43,4 milyar dolardır. Bu açığın yüzde 61,1'ini Rusya ve Çin'e karşı vermişiz. Rusya'ya 13,3 milyar dolar ve Çin'e 13,2 milyar dolar dış ticaret açığı vermişiz.

Çin'den ithalatımız 14,1 milyar dolar, buna karşılık ihracatımız 0,9 milyar dolardır. Çin ve Rusya'dan ithalatı kurala bağlar, ihtiyacımız olan, doğal gaz, yatırım ve ara malını alırsak, bu açık yarı yarıya düşer ve Türkiye'nin cari açığı kalmaz.

İbrahim Kahveci

İyi - Kötü - Çirkin

Türkiye 2023-I. çeyrekte yüzde 4,0 büyüdü.

Yıllıklandırılmış rakama göre son 2 yıllık büyüme oranımız yüzde 16,6'ya ulaştı. Başkanlık dönemi diyeceğimiz son 5 yıllık büyüme ise yüzde 23,5 oldu.

Dikkat ederseniz Başkanlık Sisteminde büyümenin önemli kısmı son 2 yılda gerçekleşti. Başkanlık öncesi 5 yılda ise büyüme oranının yüzde 34,1 olduğunu ifade edelim.

Başkanlık Sistemi ile refah kaybı yaşadığımız 5'er yıllık büyümenin %34,1'den %23,5'e düşmesinden anlıyoruz.

Ama bir başka gösterge daha var: İSTİHDAM

Başkanlık Sistemi öncesinde 60.464 bin çalışabilir nüfusa 4.853 bin yeni istihdam yaratarak iş imkanı sağlamışız. Yani çalışabilir nüfusun yüzde 8,0'i iş bulmuş. Oysa son 5 yılda 65.257 bin çalışabilir nüfusun sadece yüzde 3,6'sı olan 2.342 bin kişiye yeni iş sahası açabilmişiz. Kısaca Başkanlık Sistemi iş bulma imkanı açısından 2,8 milyon civarı kişinin ekmeğine mal olmuş.

Fakat daha başka unsurlar da var büyüme içerisinde. Mesela Nass... Ya da negatif faiz dönemi.

Yine yıllıklandırılmış verileri üzerinden devam edeceğim: Son çeyrekte yüzde 0,9 büyümeye karşılık tüketim büyümesi yüzde 3,5. Ya da son 2 yılda GSYH büyümesi %16,6 ama tüketim büyümesi %40,3...

Bunun anlamı şu: **Bizim olmayan bir refah yaşayarak çılgınca bir tüketim yapmışız.**

Zaten grafikte görüyorsunuz... Tüketim büyümesi her şeyin üzerinde.

Ya ÜRETİM?

Grafikte net olarak görülüyor: **Sanayi üretimi 2020-II çeyrekte artmaya başlıyor ve bu artış 2022-II çeyrekte bitiyor.**

İç talep ya çılgınca tüketim sanayi üretimini nerede ise hiç etkilememiş. Büyüme üretimden gelmezken adeta tüketim büyümesi yaşamışız. Ama bizim olmayan gelirle... O nedenle son 1 yıllık finans büyümesi de %17,9'a ulaşmış.

Ama bir başka tarafa daha bakmamız gerekiyor: YATIRIM

Son 2 yılda GSYH büyümesi %16,6 olmasına karşılık makine-teçhizat yatırımındaki büyüme %30,2... Bu çok önemli bir başarı.

2014 sonrası adeta yerinde sayan yatırım hamlesi 2020-II çeyrekte adeta yeni bir ralliye başlıyor. Ve sanayi üretimi son 1 yılda yavaşlamış olmasına rağmen yatırım hamlesi devam ediyor.

Hatta yatırım büyümesi Başkanlık Sistemi olan son 5 yılda %41,6'ya ulaşırken önceki 5 yılda %37,5'in bile üzerine çıkmış oldu.

İyi ama sorulması gereken soru şu: **Neden yatırım büyümesi sanayi üretimine ve istihdama yansımadı?**

Gelelim Türkiye Modeline: Üretim-Yatırım-İstihdam-İhracat-Cari fazla
Üretim yerinde sayıyor ve onun yerine çılgınca tüketim yaşıyoruz. İhracat ise gerilemeye başlarken daha önemlisi ihracat fiyatı ithalat fiyatının çok gerisinde. Yani daha pahalıya alıyor ama daha ucuza satıyoruz.

Bu fiyat dengesi sömürge ülkelerinde olur.

Yani hem miktar üretemiyoruz hem de değer üretemiyoruz.

İstihdam ise zaten çok yetersiz. Yukarıda değindiğim gibi 2,8 milyon kişi iş bulması gerekirken işsiz kalmış.

Geriye sadece cari fazla kalıyor.

Sizce bu kadar tüketim çılgınlığı yaşanırken ve üretim yerinde sayarken kimin malını tüketmiş oluruz? Elbette dış güçlerin.

Ve bunun sonucu ne oldu: 2022 Mart ayında 12 aylık cari açık -18.3 milyar dolardan 2023 Mart ayında -54.2 milyar dolara fırladı. Cari açığın 2021 yılında sadece -7,2 milyar dolar olduğunu da hatırlatalım.

Cari dengeyi Rusya-Ukrayna savaşı ile yükselen enerji fiyatları mı bozdu? HAYIR. 2021 yılında enerji hariç cari denge +35,0 milyar dolar fazla veriyordu. Mart 2023 itibari ile enerji hariç cari denge yıllık olarak +21,9 milyar dolar fazla vermiş durumda. Hatta enerji fiyatları düşerken enerji hariç cari denge fazlası hızla geriliyor.

Sorun enerji fiyatlarında değil, sorun üretimi artıramadan tüketimi çılgınca desteklemekte. Bunun adına da Nass... Diyoruz ama asıl unsur negatif faiz...

Negatif faiz ile ne oldu? Sıralayalım:

- 1-Üretim artmadı (yeterince)
- 2-İstihdam artmadı (yeterince)
- 3-Tüketim çılgına döndü
- 4-Cari açık patladı
- 5-Gelirler düştü
- 6-Fiyatlar fırladı

Şimdi siz bu modeli nasıl bulursunuz? Başarılı bir model mi yoksa sürdürülemez bir bağımlılık modeli mi?

Son not: Bu model sonucu Türkiye'nin döviz ihtiyacı çok fazla artmış durumda...

Sizce Erdoğan Mısır diktatörü SİSİ ile canı gönülden mi görüşüyor? Katil Esat ile neden görüşmek zorunda kalıyoruz?

Bağımlı ekonomi bağımlı siyaseti beraberinde getiriyor... Bu kadar net.

Filmin adı neydi: The Good, the Bad, and the Ugly... Yani İyi - kötü - çirkin... 1966 yılında çevrilmiş.

